

GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

2007 BÜTÇESİ: IMF KISKACINDA BİR SEÇİM BÜTÇESİ

Aziz KONUKMAN*

GİRİŞ

Bütçeler, gelirlerin hangi toplum kesimlerinden "alındığını" ve "nerelerde, nasıl kullanıldığını" gösteren belgelerdir. Bu durumda, bütçe gelir ve gider büyüklüklerinin siyasal tercihlerle şekilleneceği açıktır. Bu şekillenmenin nasıl olacağı ise, verilecek ekonomik ve siyasal mücadeleyle yakından ilişkilidir. Bu nedenledir ki demokrasi tarihi, bir bakıma vergi ve bütçe tartışmaları ve mücadelelerinin de tarihidir.

Dolayısıyla bütçeler toplumun önemli bir kesimini oluşturan kamu işçileri ve memurları ve onların örgütlü temsilcisi olan sendikaları yakından ilgilendiriyor.

Özellikle kamu toplu sözleşmeleri ve memur maaş ayarlamaları öncesinde bütçenin masaya yatırılması ve bütçe tartışmalarının yapılması tesadüf olmasa gerek. Bu süreç, sadece kamu çalışanlarını değil, tüm çalışanları ilgilendiriyor. Çünkü, kamu sözleşmelerinde belirlenen ücretler ve belirlenen memur maaş ayarlamaları, özel sektör sözleşmelerinde referans olarak alınıyor.

Kaldı ki bütçe, çalışanları çalışan olmanın ötesinde bir yurttaş olarak da yakından ilgilendiriyor. Bütçe denetimi, yurttaşın temel bir hakkıdır. Vergi veren yurttaş, ödediği vergilerin kendisine kamu hizmeti şeklinde geri dönüp dönmediğini, dönmüyorsa da niye böyle olduğu sorusunu sorabilmeli ve yanıtını alabilmelidir. Çağdaş demokrasilerde, yurttaş bu temel denetim hakkını Meclis'teki temsilci ve içinde yer aldığı sendikalar ve demokratik meslek ve kitle örgütleri aracılığıyla kullanmaktadır. Öte yandan, bu tür demokrasilerde bütçeler aynı zamanda siyasal iktidarın verdiği taahhütlerin bir yansıması olmak durumundadır.

Ne yazık ki bugün, ülkedeki genel demokrasi sorununun bir parçası olarak, olunması gereken yerin bir hayli gerisinde ve uzağındayız. Ne yurttaş bütçeyle

ilgilenecek bir duyarlılığı gösterebiliyor, ne de Meclis'teki temsilcileri ve siyasal iktidar böyle bir duyarlılığa gereksinim duyabiliyor.

Bütçe, basit anlamda bir muhasebe kaydı olmayıp siyasal iktidarların topluma karşı taahhütlerini de temsil eden siyasal bir belgedir. Bütçenin gelir ve gider büyüklüklerinin yapısı ve dağılımı, siyasal iktidarların toplumun farklı kesimlerine karşı sorumluluk ve duyarlılıklarını gösterir. Sorumlulukların ve duyarlılıkların ne boyutta olduğu ve hangi kesimlerin ne ölçüde önemsendiği ise, büyük ölçüde siyasal tercihlere bağlıdır.

Ancak, siyasal iktidarlar topluma karşı taahhütlerini siyasal tercihlere göre yerine getirirken, mutlaka toplumsal tercihleri bilmek durumundadır. Çünkü, bütçe bu toplumsal tercihlerden hareketle yapılan siyasal tercihlerle şekillendirilir. Bütçe bir anlamda siyasal iktidarın onayını almış bir "kamu hizmetleri sipariş listesi" niteliğindedir.

Zaten, kamu bütçesinin "giderlerin önceliği" ilkesi tam da bu anlama gelmektedir. Bu ilkeye göre; önce toplumsal tercihlere göre harcama tutarı ve kalemleri saptanmakta, ardından bu harcamaların gerektirdiği kamusal gelir sağlanmaktadır. Bu ilke, kamu bütçesini özel bütçeden (özel sektörün yaptığı bütçeden) ayıran temel bir özelliktir¹. Ama maalesef Türkiye'de bu bütçe ilkesi, hem demokratik işleyişin geriliği hem de IMF-Dünya Bankası (DB) gözetiminde bütçe yapma alışkanlığı nedeniyle ters yüz edilerek, bütçeler özel sektör bütçe mantığıyla hazırlanır hale gelmiştir. "Ayağa göre yorgan dikmekle" görevli devlet bu görevini IMF-DB'nin meşhur "faiz dışı fazla" (FDF) dayatması nedeniyle savsaklayarak "ayağını yorgana göre uzat" felsefesine sarılmıştır.

Bu yeni felsefenin hakim olması sonucu, bütçeler kamu hizmeti üretmez bir noktaya gelmiştir. Artık bütçelerin kesintisiz bir şekilde sağlayabildiği tek bir "hizmet" kalıyor. Bu da borç faiz ödemeleridir. Zaten, ekonominin borsa olarak görüldüğü ve para, döviz, faiz, borsa ve repo gibi kavramların önem kazandığı bir rant

*Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi

ekonomisinde, bütçelerin bu şekilde bir işlev üstlenmesi kaçınılmazdır. Kamu hizmeti üretmekle yükümlü bir bütçenin toplumun azanlıkta kalan varlıklı bir kesimine borç faiz ödemeleriyle yoluyla adeta bir "özel hizmet" sağlama noktasına gelmesi ve işlemini bununla sınırlandırması düşündürücüdür. Düşündürücü olduğu kadar aynı zamanda toplumun adalet duygularını sarsacak acı bir durumdur.

Böyle bir ortamda, gerek Meclis'in gerekse Hükümetin muhatabı kaçınılmaz olarak IMF-DB oluyor. Ve dolayısıyla IMF-DB gözetiminde "bütçe yapma" adeta bir gelenek haline geliyor. Bu nedendir ki uzun bir süredir, emek cephesinde bütçelerimiz "IMF Bütçeleri" olarak adlandırılıyor.

IMF Bütçeleri nedeniyle, bütçeler ile toplumun temel gereksinimleri arasındaki açıklık giderek büyüyor ve dolayısıyla bütçeler "hizmet üreten" konumundan her geçen yıl biraz daha uzaklaşıyor.

2007 Bütçesi, IMF direktifleriyle hazırlanmış her biri bir öncekinin adeta kopyası niteliğindeki bütçelerden beşincisidir. Üç yıllık bütçeye geçilmesi nedeniyle, bütçenin "hizmet yoksunu" görüntüsünün 2008 ve 2009 yıllarında da değişmeyeceği açıktır.

Ancak şurası bilinmelidir ki, Türkiye artık bu tür bütçelerle yönetilemez. IMF bütçelerinde ısrarcı olmak, ülkenin toplumsal huzurunu ve siyasal istikrarını bozmak demektir.

Çalışmamız giriş bölümü hariç üç bölümden oluşuyor. Birinci bölümde, bütçenin bugünkü görüntüsüne nasıl gelindiği ele alınıyor. İkinci bölümde, FDF'nin Türkiye ekonomisi açısından önemi, hesaplanması ve bu göstergenin iktisadi karar birimleri tarafından nasıl algılandığı irdeleniyor. Son bölümde ise, 2007 bütçesinin ayrıntılı bir çözümlemesi ve değerlendirilmesi yapılıyor.

I. BUGÜNE NASIL GELİNDİ?

Seksenli yıllarda IMF-DB patentli "arz yönlü iktisat" politikaları izlenmiştir. Bu politikalar setinin en önemli ayağını oluşturan vergi politikası anlayışında, vergi oranlarının düşürülerek vergi gelirlerinin artırılacağı öngörülür. Ancak bu beklenti, ne ABD'de ne İngiltere'de, ne de Türkiye'de gerçekleşmiş ve sonuçta adeta sermaye kesimlerine ulufe gibi dağıtılan istisna ve muafiyetler nedeniyle vergi sistemi mali fonksiyonunu yerine getiremez hale gelmiştir. Vergi gelirlerinin azalmasının bir diğer önemli nedeni ise, oto kontrol aracı niteliği taşıyan ve gelişmiş kapitalist ülkelerde sistemin vazgeçilmez bir unsuru kabul edilen servet beyannamesinin kaldırılmasının yol açtığı vergi kayıplarıdır. Sonuçta, "vergi alma yerine borçlanma tercihi dayalı" bir kamu harcama modeli ortaya çıkmıştır. Bu tercihin sonucunda fonlanabilir kaynaklar hızla erimiş ve kamusal hizmetlerin gerçekleştirilmesine yönelik kamu harcamaları giderek daralmıştır. Böylece giderek artan faiz harcamaları

baskısıyla, doksanlı yılların sonlarına doğru rekor düzeye varan kamu açıkları ortaya çıkmıştır.

Rekor düzeydeki bu açıkların sürdürülemeyeceği açıktı. Bu sürece IMF-DB ilişkisi sessiz kalamazdı, nitekim öyle oldu. İktisat politikaları bütünüyle IMF-DB gündemine sokulmuştur. O tarihten bu yana Türkiye Ekonomisi IMF-DB patentli programlarla yönetilmektedir. Bu ilişkiler, 1998'de IMF ile imzalanan "yakın izleme anlaşması" ile başladı; Aralık 1999'daki döviz kuru çapasına dayalı enflasyonla mücadele programı ile sürdürüldü; bu program Kasım'daki sendelemenin ardından Şubat 2001'de çöktü; Mayıs 2001'de "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" adı altında ikinci bir program devreye sokuldu. Bu yeni program koşar adımlarla çöküşe giderken Eylül 2001 sonrasında özel uluslararası konjonktürü sayesinde hayata döndürüldü. Ardından önce 18. sonrasında da 19. stand-by anlaşmalarıyla program adı değiştirilmeden revize edilmiş hedefleriyle günümüze kadar sürdürüldü ve sürdürülmeye devam ediyor.

II. FDF'NİN ÖNEMİ, HESAPLANMASI VE İKTİSADİ KARAR BİRİMLERİ TARAFINDAN ALGILANMASI

Yukarıdaki bütün bu resmi belgelerde bir makroekonomik değişken çok ön plana çıkıyor ve adeta tüm makroekonomik göstergeler bu değişkene endeksleniyor. Bu değişkenin adı FDF.

FDF NEDEN ÖNEMLİ?

FDF veya birincil IMF-DB patentli istikrar programlarının uygulanmasında önemli bir performans göstergesi olarak kabul edilmektedir. FDF iki açıdan önem taşımaktadır; 1. Hedeflenen düzeye ulaşılmasıyla uluslararası finans çevrelerine programı uygulamakta olan ilgili ülkenin kararlı olduğu mesajı verilmektedir. 2. Borçlanma üzerindeki baskının azaltılması olanağı yaratılmaktadır.

Bilindiği üzere, IMF-DB patentli programların temel amacı ilgili ülkenin borcunun sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Bunun için ilgili borçlu ülkenin borç verenlere "borcunu ödeyeceğine dair" bir güven tesis etmesi gerekir. İşte bu güvence, FDF ile verilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, ilgili ülkedeki bütün makro ekonomik göstergelerin neden FDF'ye endekslediği, kilitletiği daha iyi anlaşılabilir. Zaten, FDF bu öneminden ötürü bir fetiş haline getirilmekte ve başlıca ekonomik göstergeler arasında sayılmaktadır.

Bu arada IMF'nin alacaklılarla ilgili ülke arasında sadece bir katalizörlük (aracılık) görevi üstlendiği anlamı çıkarılmamalıdır. Brezilya, Arjantin ve Türkiye örneklerinde olduğu gibi, IMF aynı zamanda bu ülkeler nezdinde en büyük alacaklılar arasında yer almaktadır. Dolayısıyla FDF, IMF için de alacağın tahsil edilebilirliği açısından bir emniyet sübabı görevini görmektedir. İşte bu nedendir ki, IMF konu üzerinde ısrarla durmakta, FDF hedefinde yapılacak bir revizyon sert tartışmalara neden olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, "kendim için bir şey istiyorsam namerdim" sözü IMF için geçerli değildir.

FDN NASIL HESAPLANIR?

FDN, Konsolide Kamu Sektörü Gelirlerinden, Faiz Dışı (Hariç) Konsolide Kamu Sektörü Harcamalarının çıkarılmasıyla elde edilmektedir. Ardından Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'nin yüzdesi olarak ifade edilmektedir. Konsolide Kamu Sektörü ile kastedilen; Konsolide Bütçe, Bütçe Dışı Fon, 26 Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT), Sosyal Güvenlik Kuruluşları ve İşsizlik Fonu'dur.

Konsolide Kamu Sektörü FDF'ye en büyük katkı, Konsolide Bütçe'den gelmektedir. Konsolide Bütçe FDF'si ise, iki şekilde hesaplanmaktadır; IMF (Program) Tanımlı FDF ve Kamu Hesapları Bülteninde yer alan FDF. Bu iki FDF arasında farklılıklar bulunmaktadır.

İkincisinden birincisine geçerken ayarlama kalemleri, gelirlerde faiz gelirleri, Merkez Bankası karı ve yeniden değerlendirme tutarı; harcamalarda ise risk hesabından oluşmaktadır. Bazen ilgili yılın özelliğine göre yeni ayarlama kalemleri (örneğin, ilgili yılda elde edilen özelleştirme gelirleri o yılın konsolide bütçe gelirinden düşülmektedir) de gündeme gelebilir. IMF'nin Maliye Bakanlığı'ndan farklı bir FDF tanımına gitmesinin nedeni, IMF'nin bütçesel sürecin içinde şekillenmeyen ve süreklilik niteliği taşımayan gelir ve gider kalemlerini bütçe gelir ve gideri olarak kabul etmemesidir. Benzeri bir ayarlama, Konsolide Bütçe dışındaki kesimler için de yapılmaktadır.

İşte, Kamu Konsolide Sektörü için açıklanan Program Tanımlı FDF hedefi bu ayarlamalar yapıldıktan sonra açıklanan bir FDF'dir. Görülüyor ki, FDF denildiğinde karşımıza;

- Konsolide Bütçe FDF'si
- Konsolide Kamu Sektörü FDF'si
- Program (IMF) Tanımlı FDF gibi kavramlar çıkmaktadır. IMF ile yapılan görüşmelerde performans kriteri FDF olarak daha çok Program Tanımlı FDF (yani ilgili ayarlamalar yapılarak hesaplanmış Konsolide Kamu Sektörü FDF'si) dikkate alınmaktadır. Hesabın Konsolide Kamu Sektörü düzeyinde yapılmasının nedeni, kamunun tamamının görülebilir olmasındandır.

Matematiksel olarak Program Tanımlı FDF şu şekilde tanımlanabilir: Konsolide Kamu Sektörü Dengesi: Konsolide Kamu Sektörü Gelirleri - Konsolide Kamu Sektörü Harcamaları Konsolide Kamu Sektörü Harcamaları: Konsolide Kamu Sektörü Faiz Harcamaları + Faiz Dışı Konsolide Kamu Sektörü Harcamaları FDF: Konsolide Kamu Sektörü Gelirleri - Faiz Dışı Konsolide Kamu Sektörü Harcamaları Buradan da görüleceği üzere, FDF verebilmek için Konsolide Kamu Sektörü Gelirlerinin Faiz Dışı Konsolide Kamu Sektörü Harcamalarından yüksek olması gerekmektedir. Konuyu sayısal bir örnekle açıklayacak olursak; Konsolide Kamu Sektörü Gelirleri toplamı 100 katrilyon, Faiz Harcamaları toplamı 50 katrilyon, Faiz Dışı Harcamalar ise 70 katrilyon lira olsun. Bu durumda, Konsolide Kamu Sektörü giderleri toplamı (50+70=) 120 katrilyon lira olacağına göre, Konsolide Kamu Sektörü dengesi (100-120=) 20 katrilyon lira açık

verecektir. FDF ise, (Gelirler - Faiz Dışı Harcamalar) 30 katrilyon lira olmaktadır. İşte bu 30 katrilyonluk FDF, 50 katrilyon liralık faiz harcamalarının bir bölümünü karşılamakta kullanılacak ve geriye kalan kısmı ise, yeni borçlanmayla karşılanacaktır. Borçların ana para ödemeleri için de ayrıca borçlanılacaktır. Yani, FDF ne kadar yüksek olursa, bunun faiz ve borç ana paranın ödemesine katkısı o ölçüde büyük olacaktır. Örneğimizdeki Faiz Dışı Harcamaya 70'den 50 katrilyona düşürülürse, FDF'nin 20'den (100-50=) 50 katrilyon liraya yükseleceği aşırıdır. Görülüyor ki, Faiz Dışı Harcamalar kısıldığında FDF yükselmektedir.

FDN IMF-DB İKİLİSİ İÇİN NE ANLAMA GELİYOR?

IMF-DB için, FDF hedefinin tutturulması sonucu gelir bölüşümü ve bir dizi sosyal ilişkinin bozulacak olması hiç önemli değildir. Gerçi son yıllarda IMF programlarının yarattığı sosyal risklerin önemli boyutlara ulaşmasından ve bu programlara yönelik gelişmekte olan ülkelerdeki çalışan kesimlerin örgütlü tepkilerinin yoğunlaşmasından olsa gerek, iki kuruluş arasında yapılan iş bölümünün bir gereği olarak DB, bu tür sosyal riskleri giderek önemser hale gelmiştir. Böylelikle, DB aracılığıyla IMF programlarının yarattığı sosyal riskler giderilmeye çalışılmaktadır. Yani doğru bir benzetmeyle IMF, ekonomik ve sosyal yapıda derin yaraların açılmasına neden olmakta; DB ise, derinleşen bu yaralara pansuman tedavisi yapmaktadır.

Burada ilginç olan, tedavinin faturasının yaraya neden olana değil bizzat mağdura çıkarılmasıdır. Çünkü, DB tarafından sağlanan yardım hibe olmayıp geri dönüşü olan kredi şeklindedir. Ayrıca şurası da bir gerçek ki, mağdurun (ilgili ülkenin) bu zararı zarara neden olana (IMF'ye) rücu etmesi (ondan tazminat alabilmesi) mümkün olamamaktadır.

Görülüyor ki, IMF-DB açısından sorun, ortaya çıkacak sorunların varlığından ziyade onların yaratacağı risklerdir. Riskler ise, ilgili ülkenin kaynaklarıyla finanse edilen projelerin uygulamaya konmasıyla bertaraf edilmektedir. Riskler ortadan kalktığına, bu ikili açısından zaten sorun da çözülmüş olmaktadır. Böyle bir durumda, artık önemli olan her yıl hedeflenen FDF'nin tutturulmasıdır. Varsın bu hedef uğruna, gelir bölüşümü daha da bozulmuş olsun; işsizlik, yoksulluk, sosyal güvencesizlik, sağlıksızlık, eğitimsizlik sorunları diz boyuna ulaşmış olsun. Bunlar hiç önemli değildir. Nitekim, bütçelerimizin "kamu hizmeti" ve "sosyal hizmet" üretememe noktasına gelmesi bu ikiliyi hiç ama hiç ilgilendirmemektedir. Ekonomik büyüme refaha yansımamış, ekonomi büyürken işsizlik artmış, emekçilerin vergi yükü milli gelir pastasındaki payından daha büyük olmuş, emekçiler dolaylı vergilerin yükünü kaldıramaz noktaya gelmiş, emekçiler açısından daha nice yakıcı sorunlar çıkmış; bunlar bu ikilinin umurunda bile değildir. Yeterki, FDF hedefi tutturulmuş olsun.

FDN EMEKÇİLER İÇİN NE ANLAMA GELİYOR?

Ekonomide hangi sorunu tartışsak, söz dönüp dolaşiyor "faiz dışı fazla" (FDF) kavramına geliyor; adeta

neredeşse her taşın altından bu kavram çıkıyor. Vatandaş, belki bu kavramın teknik olarak ne anlama geldiğini bilmiyor ama bir şeyi çok iyi biliyor ve yaşayarak öğreniyor; FDF yükseliyorsa anlıyorki, yaşam düzeyi geriliyor, sahip olduğu hakların bir çoğu FDF uğruna feda ediliyor. Emekçiye satın alma gücünün düştüğünü, çiftçiye kendisine yapılan desteklerin azaldığını, esnafsa kendisine açılan kredilerin gerilediğini görüyor ve hissediyor. Bunlar birbirlerinden bağımsız olarak yaptıkları tek tek tespitler. Ayrıca, topluca sağlık ve eğitim hizmetlerinden gün geçtikçe eskisi kadar yararlanamadıklarını da fark ediyorlar.

Topluca farkına vardıkları bir diğer gerçek, ödedikleri vergilerin kendilerine kamu hizmeti olarak geri dönmediğidir. Vergi haftalarında asılan dövizlerde (pankartlarda) yer alan "ey vatandaş ödediğin her kuruş vergi sana yol, su, elektrik vb hizmetler olarak geri dönecektir" ifadesinin bir boş slogandan öteye gitmediği anlaşılmıştır. Yani vatandaş, ödediği verginin yerli ve yabancı rantıye kesimlerine gittiğinin farkına varmıştır. Tüm bunlar, vatandaşın FDF uğruna feda ettiği ve katlandığı şeyler.

DFD HÜKÜMETLER İÇİN NE ANLAMA GELİYOR?

Peki ya hükümetler, onlar da FDF'den muzdarip mi? İşleri eskisi kadar kolay değil. Çünkü esnekliğini yitirmiş bütçeler ve IMF programının dayattığı FDF koşulu, hükümetlere kendi siyasal programlarını kısmen de olsa uygulamaya koyabilme olanağını artık vermemektedir. Bu açıdan bakıldığında, durum siyasal iktidarların geleceği açısından elverişli gözüküyor.

Ama kısa dönemde aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Özellikle emeğin örgütlü kesimlerinden gelen taleplerin geri çevrilmesine, eskisinden daha kolay mazeret bulunabilmektedir. Hatırlanacaktır, kamu emekçilerinin maaşa ve sosyal haklara ilişkin talepleri Hükümet tarafından "vallahı, IMF öyle istiyor, FDF kısıtımız var. Elimiz kolumuz bağlı, istesek de veremiyoruz" gerekçesiyle geri çevrilmiştir. "Okullar olmasa milli eğitimi ne iyi yönetirdim" diyen eski bir Milli Eğitim Bakanı'nın bu ünlü sözü bugün tüm bakanlıklar için geçerli hale gelmiştir. Hükümetler açısından bu durum bir fırsat mı yoksa bir tehdit mi yaratıyor bilmiyoruz. Ama bildiğimiz bir şey varsa, 6 Kasım seçim sonuçlarının ortaya koyduğu gerçek, FDF'ye endekslenmiş politikaların bizzat o politikaların uygulayıcısı konumundaki siyasal iktidarı iktidardan etmiş olmasıdır.

DFD PİYASALAR İÇİN NE ANLAMA GELİYOR?

Ya piyasalar? Zorla kişilik kazandırılmış piyasalar, kraldan (IMF-DB'den) fazla kralcı olmuşlar. Görüyor ve duyuyoruz ki, piyasalar sabah akşam FDF ile kalkmakta FDF ile yatmaktadır. Piyasalar da aynı IMF-DB ikilisi gibi, FDF'ye kilitlenmiş durumdadır. FDF hedefinin tutturulması sonucu gelir bölüşümü ve bir dizi sosyal ilişkinin bozulacak olması hiç önemli değildir.

Artık önemli olan piyasaların ve bu ikilinin ekonomimiz için ne düşündüğüdür, ne algıladığıdır; gerisi boş lakırdıdır.

Ama gerisi dediğimiz ise, koskoca bir toplum. Yani, başta emekçiler olmak üzere halkın ezici çoğunluğu.

Bu ezici çoğunluğu ve yaşadığı sorunları, başta Hükümet olmak üzere kimse görmezden gelemez. Özellikle, görmezden gelen hükümetlerin akibetinin ne olduğuna, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, 6 Kasım seçimleri sonrasında yakından şahit olduk.

TÜRKİYE EKONOMİSİ YÜZDE 6.5'LUK FDF'YE KİLİTLENMİŞ DURUMDA

Son yıllarda Türkiye ekonomisi adeta yüzde 6.5'lük FDF'ye kilitlenmiş durumdadır. 2006 yılı bütçe uygulamaları ve 2007 yılında uygulamaya konacak bütçenin üç yıllık hedeflerinden anlaşılıyor ki, FDF'ye endekslenmiş mevcut bütçe politikaları geçmiş yıllarda olduğu gibi sürdürülecektir.

III. 2007 BÜTÇESİ IMF'İN İZİNİ ÖLÇÜSÜNDE BİR SEÇİM BÜTÇESİ İZLENİMİ VERİYOR

2007 Bütçe büyüklükleri, seçim harcaması yapılacağı izlenimini veriyor. Ve bu izlenim kamuoyunda da büyük ölçüde paylaşıyor. Böyle bir izlenim doğması çok da doğal. Çünkü, faiz dışı harcamalarda yüzde 18.7 gibi oldukça yüksek oranda bir artış öngörülüyor. Bu oran çok yüksektir, çünkü bu oran nominal milli gelirden öngörülen yüzde 12'lik artışın (büyüme yüzde 5, deflatör yüzde 7 olarak öngörüldüğü için nominal milli gelirden planlanan artış kabaca yüzde 12 oluyor) bir hayli üzerindedir. Dolayısıyla, öngörülen yüzde 18.7'lik artışın nedenini başka türlü açıklamak mümkün görülüyor. Ancak bu, faiz dışı kalemlerin ait kalemlerine bol kepeçden kaynak (ödenek) verildiği anlamına gelmemelidir. Faiz dışı harcamalar alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, bütçe hazırlık sürecinde IMF ile nasıl bir çetin müzakere yapıldığı çok açık bir şekilde görülüyor.

IMF kısıtacısı nedeniyle seçime duyarlı klasik harcamalarda resmen bir tırpanlanmaya gidildiği anlaşılıyor. Yatırım ile mal ve hizmet alımları ödenekleri geçen yılki düzeylerin gerisine çekiliyor. Yatırım ile mal ve hizmet alımları ödeneklerinde geçen yılın başlangıç ödeneklerine göre sırasıyla yüzde 3.2 ve 11.8'lik bir gerileme söz konusu. Personel ödenekleri ve cari transferlerde ise bir hayli cömert davranılıyor. Bu kalemlerde sırasıyla yüzde 31.2 ve 24 gibi oldukça yüksek artışlar öngörülüyor. Ancak ilk kalemdeki artış memur maaşlarına aynı ölçüde yansımıyor. Tasarıdan tespit etmek mümkün değil ama medyaya yansıyan haberlerden anlıyoruz ki, geçici işçilerin bir kısmının kadroya alınması ve sözleşmeli personel uygulamasının yaygınlaştırılması planlanıyor. Bu kalemde öngörülen artışın bir nedeni, bu kadroya alma işlemidir. Ancak bu işlemin kadrolaşma olarak görülüp "seçim rüşveti" olarak değerlendirilmesi (bir kısım medyada yapıldığı gibi) doğru değildir. Geçici işçiler ülkenin kanayan bir yarasıdır. Geçici işçilerin örgütlendiği sendikalar, bu hakları elde edebilmek için uzun bir süredir mücadele ediyorlar. Dolayısıyla, sorunun bir çözüm noktasına gelmesi sevindirici bir gelişmedir. Kaldı ki, sorunun bu şekilde çözüleceği de kesin değildir.

Rivayet muhtelifdir; kimi bilgiler geçici işçilerin sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi seçeneğinin de gündemde olduğunu gösteriyor. Bu olasılığın gerçekleşmesi halinde, hiç kuşkusuz bu işlem bir seçim kazığına dönüşebilecektir. Çünkü geçici işçiler şimdye kadar sendikalar aracılığıyla almış olduğu hakları kaybetme konumuna gelecekler.

Personel ödeneğindeki artışın bir diğer nedeni ise bu kalemin bir parçası olan sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinde yeni sosyal güvenlik ve sağlık sigortası yasaının uygulamaya girmesiyle artacak prim yükü nedeniyle öngörülen yüksek artıştır (bu kalemden yüzde 102'lik bir artış öngörülmüştür). Yani, mevcut çalışanların büyük bir çoğunluğu için seçim dönemlerinde görülen maaş iyileştirmeleri ve çalışanlara çok sayıda kadro ihdas edilerek iş yaratılması bu defa söz konusu değil. Ama bu "yıl içinde maaşlarda bu tür bir iyileştirme yapılmayacak" anlamına gelmemeli. Bu yönde bir siyasi irade oluşursa, ek bütçeye başvurarak bu sorunu çözmek hiç de zor değil. Yeter ki, hükümet IMF'ye direnebilsin. Ama yine de şimdiden bir şey söylemek mümkün değil. Uygulamayı bekleyip, göreceğiz.

İkinci kalemdeki (cari transferlerdeki) yüksek artışın ise kalemin ayrıntıları (sosyal güvenlik kurumlarına transferler, tarımsal destekleme ödemeleri vb. alt kalemler) verilmediği için nereden kaynaklandığını bilemiyoruz². Bildiğimiz tek şey (Bütçe gerekçesinden öğreniyoruz), bu kalemin kamu personeli için yapılan sağlık harcamalarını içermesi (daha önce bu harcamalar mal ve hizmet alım giderlerinde gösteriliyordu) nedeniyle şişmiş olmasıdır. Kapsam değişikliğinden kaynaklananın dışında bu kalemden olağan dışı bir artış söz konusu değildir. Artış normal olunca bunun nereden kaynaklandığı sorusu önemini yitiriyor. Dolayısıyla, bu kalemden kaynaklanan normalin dışında seçime dönük bir harcama söz konusu değil.

Bu tespitler ışığında giderler açısından bakıldığında, 2007 Bütçesinin IMF'siz yıllarda hazırlanan geçmiş seçim bütçelerinden bir hayli farklı olduğu anlaşılıyor. Bütçe seçime yönelik bir anlayışla hazırlanmış ancak, IMF baskısı nedeniyle geçmiş seçim bütçelerinde olduğu gibi herkese ulufe dağıtabilmek mümkün olamamış. Gelirler açısından bakıldığında ise, 2007 Bütçesi'ne "seçim bütçesi" diyebilmek daha da zorlaşıyor.

2007 Bütçesi'nde vergi gelirlerinin yüzde 14.9 oranında artarak 158.2 milyar YTL'ye ulaşması öngörülmüştür. Büyümenin yüzde 5, enflasyonun ortalama yüzde 7 olarak öngörüldüğü bir ortamda, vergi gelirlerinde 2.9 puanlık ek artışı vergi gelirlerinin doğal gelişimiyle sağlamak mümkün değildir. Bu vergi zorlaması sonucu, vergi yükü 0.5 puan artarak yüzde 24.5'den 25'e yükseltiliyor. Oysaki, bu oran bütçe sunuşundan kısa bir süre önce bütçeye temel olmak üzere hazırlanan 2007 yılı Orta Vadeli Mali Plan'da yüzde 24.9 olarak öngörülmüştü.

Vergi yükünün bu oranda artması, vergi oranlarının ve maktu tutarlarının arttırılmasını ve yeni vergilerin

gündeme gelmesini kaçınılmaz kılıyor. Yani, kısacası 2007 Bütçesi, mevcut vergilerdeki artışın ve yeni vergilerin habercisi durumundadır. Dolayısıyla, Maliye Bakanı Unakıtan'ın "2007 yılında yeni vergi yok" iddiası havada kalıyor ve inandırıcılığını yitiriyor. Ayrıca hemen belirtelim, bu vergilerin dışında uçan kuştan bile vergi almanın peşine düşen İl Özel İdaresi ve Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı önümüzdeki günlerde yasalarsa (bilindiği üzere, bu Tasarı Meclis'in gündemindedir) öngörülen bütçe kaynaklı vergi yükü daha da yükselmiş olacak. Çünkü "deli dumrul vergileri" diye nitelendirilen yerel yönetim vergileri devreye girecek.

Şimdi gelin de, vergi sağanağı başlatacak ve yerel yönetim vergileriyle de takviye olacak bu bütçeye "seçim bütçesi" deyin! Nitekim hükümet de aynı kanıda ki, bu bütçeye seçim bütçesi demiyor. Ancak söylediği ile yaptığı çelişiyor; "yeni vergiler yok derken" aslında seçim bütçesine işaret ediyor iken, yapacağı (öngördüğü) vergi artışlarıyla da tersine bir izlenimin doğmasına neden oluyor. Bu ikircikli tutumda hiç kuşkusuz IMF'nin baskısı büyük bir rol oynuyor. Sanırsanız, geniş halk yığınlarının uğrayacağı büyük mağduriyet nedeniyle "bu bütçeye seçim bütçesi" diyebilmek pek mümkün değil. Ama bazı sermaye grupları açısından bu tür bir değerlendirme yapabilmek pekâlâ mümkün. Toplumun büyük bir çoğunluğunun vergi yükü artarken, bazı sermaye grupları için 8.8 milyar YTL'lik bir tutara ulaşan bir vergi muafiyeti ve istisnası öngörülmesi ve bu tutardaki bir vergiden vazgeçilmesi bunun somut bir kanıtıdır. Sermayeye yönelik bir tür gelir niteliğindeki bu aktarımı (zaten o nedenle ki, bu aktarıma maliye yazınında "vergi harcaması" deniliyor), başka türlü değerlendirmek mümkün değil.

Bu bütçeyi, "bir seçim bütçesidir" diye eleştiren liberal çevrelerin bu noktayı görmezden gelmesi ve büyük sermaye gruplarının ağırlıklı etkisinin olduğu medyanın bu konuyu es geçmesi düşündürücüdür.

Bu tespitlerimizden, hükümetin bütçe içinde ve dışında "bir seçim bütçesi" arayışı içinde olmadığı anlamı çıkmamalıdır.

Bu anlayış, hem bütçe hazırlık sürecinde gündeme gelmiştir, hem de medyadan izlediğiniz kadarıyla Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki bütçe görüşmeleri sırasında da devam ediyor.

Önce bütçe içindeki arayışlara değinelim. 2007 Bütçesi ile Orta Vadeli Mali Plan (OVMP)'in bütçe kalemleri itibarıyla karşılaştırılmasından anlaşılıyor ki, kimi kalemlerde OVMP hedeflerinin üstüne çıkılırken (faiz ödeneğinde olduğu gibi), kimilerinde ise gerisinde kalınıyor (yatırım ödeneğinde olduğu gibi)³. Bu karşılaştırmadan çıkan bir diğer çarpıcı bulgu, seçime dönük bilinen kalemlerde (yatırımlar, tarımsal destekleme ödemeleri vb.) IMF baskısı nedeniyle seçim bütçesi arayışlarının hüsrana sonuçlanmış olmasıdır. Ancak buradan hükümete hiçbir manevra olanağı bırakılmadığı anlamı çıkarılmamalıdır. Kamuoyunca çok yakından bilinmeyen "sermaye

transferleri" kalemi altında, yatırımlardan kesilen kaynağın (Bütçe'ye konulan ödenek OVMP'dekinin 1,2 milyar YTL gerisindedir) neredeyse iki misline ulaşan bir meblağın (2.3 milyar YTL) yerel yönetimlere aktarılması dikkat çekiyor. Bu tutarın 2 milyarı suyu ve yolu olmayan köylere yönelik Köy-Des Projesi, 300 milyonu ise mali durumu yetersiz olan belediyelerin acil içme suyu ve yol işlerinin yapılmasına yönelik Bel-Des Projesi kapsamında kullanılacaktır.

Bütçe içindeki arayışların bir diğer zemini, Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki bütçe görüşmeleri olmuştur. Burada iktidar partisi milletvekilleri verilen önergeler sonucunda bütçe büyüklüğü toplamda 86.3 milyon YTL artarak 204 milyar 988 milyon YTL'ye, bütçe açığı da 16 milyar 829 milyon YTL'ye yükselmiştir. Ancak IMF bu görüşmelere de damgasını vurmuş olmalı ki, AKP milletvekilleri hazırlanan, bürokratlara kurumların acil ihtiyaçları, milletvekillerine ise seçim bölgeleri için harcayabilecekleri 3 milyarlık ek ödenek önergesi son anda önlenmiştir. Dolayısıyla, seçim bütçesi arayışları bu aşamada da boşa çıkmıştır.

Bütçe dışındaki arayışların adresi ise, yerel yönetimler olmuştur. Konsolide bütçe yatırımlarının toplam kamu yatırımları içindeki payının yüzde 41'den 40,7'ye düşmesi öngörülürken, yerel yönetimler yatırımının payı yüzde 40,8'den 41'e yükseltilmesi bunun somut bir kanıtıdır (ilginçtir, ilk kez yerel yönetimlerin yatırım payı konsolide bütçeninkini aşıyor). Bilindiği üzere kamu kesimi için öngörülen faiz dışı fazla (FDG) hesaplamasında yerel yönetimler dışarıda bırakılıyor (FDG hesaplanmasıyla ilgili yazımıza bakılabilir). Ayrıca, bu kuruluşların bütçeleri Meclis denetimi dışındadır.

Yatırımları merkezi bütçe yerine yerel yönetimlerin bütçesi üzerinden artırmak, aslında bir taşla iki kuş vurma anlamına geliyor. Çünkü bu yolla hem IMF hem de Meclis denetiminden (özellikle ana muhalefetin eleştirilerinden) kaçınma olanağı yaratılmış, hem de seçim yatırımlarının önü açılmış oluyor.

Bunlar bütçe bir belge olarak orta yerde iken, yani kağıt üzerindeyken geçerli arayışlar. Kimsenin kuşku olmasın, bu arayışlar bütçe yasalaştığında bitmiş olmayacak. AKP iktidarı yıl içerisinde seçim sonuçlarına ilişkin bir risk algılaması durumunda, tereddütsüz ek bütçeye başvurabilecektir. Yeter ki, IMF'yi ikna edebilsin; IMF de seçimlerden sonra AKP'siz programının kesintisiz sürdürülemeyeceğine inanmış olsun.

Ancak şurası bilinmelidir ki, Türkiye artık bu tür bütçelerle yönetilemez. IMF bütçelerinde ısrarcı olmak, ülkenin toplumsal huzurunu ve siyasal istikrarını bozmak demektir.

Emek ve meslek örgütleri olan KESK, TMMOB ve TTB'nin girişimleriyle emekçilerle gerçekleştirilen bütçe oylaması sonuçları bu tespitin, emekçilerin büyük bir çoğunluğu tarafından da paylaşıldığını gösteriyor. Bütçe

sürecindeki bu olumsuz gelişmelerin tam bu aşamasında, sivil bir inisiyatifle bu tür bir girişimde bulunulması ve bu tür bir olumlu sonuç alınması, toplumun geleceği açısından çok sevindirici bir gelişmedir⁴.

Umarız, bu girişim ve sonuçları emek cephesini genişleterek "hayırlara vesile olur!".

DİPNOTLAR

1. Giderlerin önceliği ilkesinin temel mantığı, gelir sağlama konusunda devletin egemenlik hakkının önemli bir güç kaynağı olduğudur. Devletin bu gücü bireylerin üzerinde bir güçtür. Devlet bu gücü toplumun yararına kullanmak durumundadır.

2. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu "bütçe saydamlığını sağlama" iddiası 've umuduyla çıkartılmıştı. Ama gelin görün ki, bu Kanunun ardından hazırlanan daha ilk bütçeyle (2006 Bütçesi) bu iddia ve umut boşa çıkmıştır. 2006 Bütçesi'nden bu yana geçerli olan ve 2007 Bütçe Kanun Tasarısı'yla da devam ettirileceği anlaşılan bir diğer saydamsızlık örneği, bütçe ödeneklerinin analitik bütçe sınıflandırmasının öngördüğü ayrıntıda verilmeyişidir. Oysa bütçe gerekçelerinde hesabı kesinleşmiş geçmiş yıllar için bu ayrıntıda bir bilgi sunuluyor. Bu nokta çok önemli, çünkü bütçeler hükümetlerin topladıkları gelirleri (ağırlıklı olarak vergileri) nereye harcayacaklarını kalem kalem, kuruş kuruş göstermek durumundadır. İlginçtir gelirler ayrıntılı bir şekilde sıralanırken, neyin nereden alınacağı gösterilirken bunların nereye harcanacağı gelirlerle aynı ayrıntıda Meclis'in bilgisine sunulmuyor. Bunların dışında bir diğer saydamsızlık örneği, bütçe büyüklüklerinde yapılan çarpıtmalardır. 2006 Bütçesinin dokuz aylık sonuçları aylık temelde incelendiğinde görülüyor ki, kimi aylarda ya gelirler ya giderler ya da her ikisi birlikte çarpıtılmıştır. Bu çarpıtmalar sonucu kimi aylarda bütçe gerçekte açık verir iken fazla vermiş gibi gösterilmiş ya da açık olduğundan daha az gösterilmiştir.

Çarpıtmalar yapılırken başvurulan yöntemler ise şunlar olmuştur:

- Vergi dışı gelirlerden bir defalık olanların sürekli gelir gibi değerlendirilmesi (Telekom nakit fazlasının Hazine'ye aktarılması örneğindeki gibi)

- Bütçeyle ilişkilendirmeksizin gider yazılması uygulaması sonucu bütçe dışı harcamalara gidilmesi (özellikle geçmiş yıllarda bu çok yaygın bir uygulamalıydı)

- Mahallî idare ve fon paylarının tahsilat ve ödeme dönemlerindeki kayma nedeniyle; mahallî idarelere ve fonlara ayrılan payların gelir olarak o ayki gelirler kaleminde gösterilirken gider olarak gecikmeli bir biçimde daha sonraki ayların giderler kalemine yansıtılması.

2007 Bütçe Kanun Tasarısı'nda bu tür uygulamalara son verecek bir düzenlemeye yer verilmemesi bu tür çarpıtmaların 2007 yılında da devam edeceğini gösteriyor.

3. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun bir diğer iddiası ve umudu kopmuş bulunan bütçe-plan-program bağlantılarının yeniden kurulması idi. Ne yazık ki, 2006 ve 2007 bütçeleri ile "bütçe saydamlığını sağlama" örneğinde olduğu gibi (geçen haftaki yazımızda

buna değinmiştik) bu iddia ve umut da boşa çıkmıştır.

2006 Bütçe hedefleri incelendiğinde görülüyor ki, bu hedeflere 5018 sayılı Kanunu'nun öngördüğü üç yıllık Orta Vadeli Program (OVP) ve Orta Vadeli Mali Plan (OVMP) hedefleri arasında olması gereken bağlantılar kurulamamıştır. Ayrıca 2006 yılının bir geçiş yılı olması nedeniyle bu belgelerin bir kalkınma planına dayandırılması mümkün olmamıştır. Bu belgelerin 2007 ve 2008 yıllarına ait hedefleri, kalkınma planının bir parçası olması gerekirken tam tersine 2007 yılında başlaması öngörülen 9. Kalkınma Planı'nın ilk iki yılının hedeflerini ipotek altına almıştır. Yani, bu belgeler Plan'ı belirler hale gelmiştir.

Sonuçta, 2006 Bütçesi ile ne bu belgeler ne de geçiş yılı olan 2006 Yılı Programı arasında bir bağlantı kurulabilmiştir. Sanırım, 2006 Yılı Programı ile bu belgeler arasında olması gereken bağın kurulamadığına ayrıca vurgu yapmaya gerek yoktur.

Benzer bir durum, 2007 Bütçe Tasarısı için fazlasıyla geçerlidir. Tek farklılık, 2007 yılına ait üç yıllık OVP ve OVMP'nin 2007 ve 2008 hedeflerinin 2006 yılının söz konusu belgelerinin 2007 ve 2008 hedefleriyle örtüşmemesidir. Ayrıca, bu örtüşmemenin nedenlerinin sonraki belgelerde açıklanmaması dikkat çekiyor (hatırlanacaktır, bu noktaya daha önceki bir yazımızda değinmiştik).

2007 Bütçe Tasarısı ile 2007 yılına ait OVP ve OVMP belgeleri arasında hedefler açısından ortaya çıkan farklılıklardan çarpıcı olanlar şöyle sıralanabilir:

- OVP'de 2007 yılı için öngörülen oranı yüzde 7 iken, bu oran 2007 Bütçe Tasarısı'nda yüzde 5 olarak değiştiriliyor.

- OVP'de sabit sermaye yatırımlarının itici gücü geçici kamu kesimi iken, tasarıda bu güç özel kesim oluyor. OVP'de kamu ve özel kesim sabit sermaye yatırımlarında öngörülen reel artışlar sırasıyla yüzde 14 ve 6,9 iken, bu oranlar tasarının milli bütçe tahmin raporunda yüzde 5,8 ve 6,0 olarak değiştiriliyor.

- OVMP'de 2007 yılı için öngörülen personel ödeneği 40,4 milyar YTL iken, tasarıda 43,7 milyar YTL'ye yükseltiliyor.

- OVMP'de 2007 yılı için öngörülen yatırım ödeneği 13,3 milyar YTL iken, bu değer tasarıda 12,1 milyar YTL olarak düzeltiliyor.

- OVMP'de 2007 yılı için öngörülen faiz ödeneği 44,1 milyar YTL iken tasarıda 52,9 milyar YTL'ye yükseltiliyor.

- Faiz ödeneğinde yapılan düzeltme sonucu OVMP'de öngörülen bütçe açığı 8,8 milyar YTL iken tasarıda 16,7 milyar YTL'ye çıkartılıyor.

Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Görülüyor ki, 2006 yılında olduğu gibi 2007 yılında da bütçe-plan- program bağlantıları tümüyle kopmuş bulunuyor. Yani, bütçenin "aynı tas aynı hamam" geleneği devam ediyor.

4. Bütçe muhalefet geleneği açısından, geçtiğimiz günlerde iki önemli "ilk"e tanık oluyoruz. Bunlardan birincisi, yukarıda sözünü ettiğimiz bütçe oylamasıydı.. İkincisi, CHP'nin Plan ve Bütçe Komisyonu 2007 yılı Bütçe Raporu'na koyduğu kapsamlı karşı oy yazısı. Bu iki "ilk" in 2007 Bütçesi'ne denk düşmesi tesadüf

olmasa gerek. Bunun temel nedeni, halkın kamu hizmet taleplerinin bir sipariş listesi olan bütçenin 2007 yılında bu işlevini yerine getiremez bir noktaya gelmiş olmasıdır. Dolayısıyla, kamu hizmeti üretiminden yoksun, dibe vurmuş bir bütçeye yönelik ilk kez görülen bu karşı çıkışlar son derece önemlidir ve yerindedir.

Bütçe muhalefet geleneğimizde, bugüne kadarki karşı oy yazıları bir iki satırla geçirilen ve "âdet yerini bulsun" anlayışıyla hazırlanan metinler niteliğindedir. Böylece söz ettiğimiz bu karşı oy yazısıyla bir ilke imza atılmış olunuyor. Elli beş sayfadan oluşan ve oldukça kapsamlı bir metin olan CHP karşı oy yazısı, on bölümden oluşuyor.

Birinci bölümde, 2007 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısı Eki belgelerle birlikte 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 18 inci ve Geçici 11 inci maddelerine uygun bir biçimde parlamentoya sunulmadığına dikkat çekiliyor.

İkinci bölümde, 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi'nin makro çerçevesine yönelik eleştirel bir değerlendirme yapılıyor. Üçüncü bölümde, 2007 Mali Yılı Bütçe Tasarısı'nın genel büyüklükleri eleştirel bir biçimde değerlendiriliyor. Dördüncü bölümde, Sağlık Bakanlığı bütçe ödeneğinin ve koruyucu sağlık hizmetlerinin yetersizliğine vurgu yapılıyor. Beşinci bölümde, Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversite bütçeleri ayrıntılı bir biçimde incelenerek kamu eğitim harcamalarının milli gelir içindeki payının azaltıldığı saptaması yapılıyor. Altıncı bölümde, sosyal korumaya yönelik harcamaların düşüklüğüne dikkat çekiliyor. Yedinci bölümde, KÖYDES ve BELDES Projeleriyle birlikte, yerel yönetim harcamalarının parlamentonun denetimi dışına çıkarılması eleştiriliyor. Sekizinci bölümde, performans bütçe ve kamu mali yönetiminde başarısızlıklar olduğu yargısına varılarak bu başarısızlıklar tek tek sergileniyor. Dokuzuncu bölümde, bütçe ödeneklerinin aktarılması ve muhasebeleştirilmesinin bütçenin saydamlığı ilkesine aykırı bir biçimde yapıldığı örneklenilerek eleştiriliyor. Onuncu bölümde ise 2007 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı'nın Anayasa'ya aykırı hükümleri tek tek gerekçeleriyle sıralanıyor ve Plan Bütçe Komisyonunda geleneklere aykırı bir biçimde, ana muhalefet partisinin itiraz ve eleştirilerine rağmen, verilen bir önergeyle yapılan ve emzik yardımının azaltılması, memur emekli aylıklarının azalmasına neden olacak sigorta prim matrahının daraltılması gibi hak kaybına yol açacağı düşünülen son dakika düzenlemelerine dikkat çekiliyor ve eleştiriliyor. Bölümlerini özetlemeye çalıştığımız bu karşı oy yazısının ayrıntıları için TBMM'nin ağ ortamındaki sayfasına bakılabilir. Bütçeye yönelik bu eleştiriler gösteriyor ki, 2007 yılı Bütçesi, bir bütçenin sahip olması gereken özellik ve ilkelerden büyük ölçüde yoksun bulunuyor. Bu bağlamda devam eden Genel Kurul görüşmelerinde Meclis'e büyük bir görev düşüyor. Meclis, hem bu eleştirileri hem de yukarıda sözünü ettiğimiz emekçilerin bütçe oylaması sonuçlarını ciddiye alarak, bütçenin yeniden düzenlenmesi konusunda gerekli zeni göstermelidir.

Sanırım, gerek karşı oy yazısını gerekse emekçilerin karşı çıkışını böyle yorumlamak ve okumak gerekiyor. Umarız, Komisyon aşamasında kaçırılan bu fırsat Genel Kurul'da yakalanmış olur.